

Bewegen in Katwijk

*Iedereen beweegt, sport en speelt
buiten*

Beweeg- en speelruimtebeleidsplan 2020-2030
versie 18 december 2019

Colofon

Redactie:	Annemarie van der Plas
Bijdragen:	Joop van Diepen Stefan Thomassen Ton den Butter Martine Bakker Lenny Bos Keya Hovens Wijkraden katwijk Jeffrey Drost
Vormgeving:	Justin Cheung Jaap Vooijs
Fotografie:	Gemeente Katwijk

Inhoudsopgave

1	Bewegen in Katwijk	5
1.1	Inleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Kijken met andere ogen	6
2	Kaders en randvoorwaarden	7
2.1	Landelijke kaders	7
2.2	Gemeentelijke kaders	8
2.3	Overig lokaal beleid	11
3	De openbare ruimte: dé plek voor beweging	12
3.1	Ruimtelijke niveaus	12
3.2	Doelgroepen	13
3.3	Huidige gebruik van de openbare ruimte als speel- en beweegplek	16
3.4	Participatie	18
4	Van idee naar werkelijkheid	22
4.1	Stimuleren van bewegen en spelen	22
4.2	Meer ruimte voor bewegen en spelen in de natuur	25
4.3	Van speelruimte naar beweegruimte	25
4.4	Jongeren horen er bij	26
4.5	Ouderen in beweging	27
4.6	Duurzame en circulaire speelplekken	27
5	Uitvoering	29
5.1	Richtlijnen en normen	29
5.2	Gebruiksafspraken	29
5.3	Actieplan via samenwerking	29
5.4	Initiatieven	30
5.5	Financiële dekking	31
6	Inspiratie en literatuur	32

Bijlagen

bijlage 1: Betreft dit Beweeg- en speelruimtebeleidsplan 2020-2030

bijlage 2: Richtlijnen/normen inrichting speel- en sportplekken

bijlage 3: Verslag participatie Wijkraden en welzijnskwartier

bijlage 4: Verslag integraliteit spelen, parkeren en groen

bijlage 5: Enquête spelen, groen en parkeren 2019

bijlage 7: Jongeren enquête 'Bewegen doe je buiten!?' 2017

bijlage 8: Programma 2020

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 worden de inleiding en het doel van dit beleidsplan beschreven.

In de hoofdstukken 2 en 3 wordt de context voor het bewegen en spelen beschreven. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de kaders en randvoorwaarden. In de eerste paragraaf worden de geldende kaders beschreven, zoals relevante internationale en landelijke wet- en regelgeving en gemaakte afspraken en ambities voortkomend uit de regionale samenwerkingsverbanden. Ook wordt in dit hoofdstuk ingezoomd op de lokale kaders en de normen en richtlijnen die voor Katwijk bruikbaar zijn.

Hoofdstuk 3 gaat in op de openbare ruimte als dé plek voor beweging. In de eerste paragraaf wordt op basis van uitgevoerd onderzoek beschreven in welke mate er gebruik gemaakt wordt van de openbare ruimte om te spelen en bewegen. In paragraaf 3.2 staat de ruimtelijke context op verschillende niveaus beschreven. Daarna wordt ingegaan op de diverse doelgroepen. In de vierde paragraaf staat beschreven hoe bewoners tegen de openbare ruimte aankijken als plek voor beweging.

Hoofdstuk 4, 'Van idee naar werkelijkheid', gaat in op de vertaling van de Katwijkse ambities en de gegevens die uit de participatie naar voren kwamen naar verschillende thema's op het gebied van bewegen en spelen. Per thema is vervolgens zo concreet mogelijk gemaakt welke actiepunten er zijn om de gewenste resultaten te behalen.

Hoofdstuk 5 gaat verder in op de uitvoering van dit beleidsplan. Als verwezen wordt naar een boek of website, kunt u die in hoofdstuk 6 terugvinden.

1 Bewegen in Katwijk

Iedereen beweegt, sport en speelt buiten

Steeds meer onderzoek toont aan dat bewegen, spelen en sporten van groot belang zijn voor onze gezondheid, zowel fysiek als mentaal. Het werkt mee aan een betere omgang met stress en vergroot ons welbevinden. Ook leren kinderen heel veel van buitenspelen. Het vergroot het zelfvertrouwen en de sociale vaardigheden. Ook voor volwassenen en ouderen zorgen sporten en bewegen ervoor dat we langer gezond blijven.

Een belangrijke opdracht is dat we als gemeente de openbare ruimte zo inrichten dat het voor een brede doelgroep aantrekkelijk is om meer te spelen, te bewegen en te ontmoeten. Dit zorgt voor meer sociale contacten en een gezonde fysieke en mentale levensstijl. Hierbij kijken we naar de wensen en behoeften van jong en oud. Een goede samenwerking is nodig tussen gemeente, inwoners en betrokken belangenorganisaties om dit voor elkaar te krijgen.

1.1 Inleiding

Dit document richt zich op spelen, bewegen en sporten in de openbare ruimte. Spelen, sporten en bewegen zijn in de visie van de gemeente essentiële onderdelen voor een fysiek en sociaal gezonde samenleving. Door te spelen, sporten en te bewegen werken inwoners aan een gezonde levensstijl en zijn zij maatschappelijk betrokken. Dit zijn ook pijlers vanuit de Maatschappelijke Agenda. Sporten en bewegen wordt gezien als één van de beste manieren om fysieke, mentale en sociale problemen te voorkomen.

1.2 Doel

Het doel is dat iedereen in Katwijk meer gaat bewegen, sporten en spelen in de buitenruimte.

Om dit doel te bereiken zijn zes thema's benoemd waarbinnen we ambities hebben geformuleerd die bijdragen aan dit doel:

1. Stimuleren van bewegen en spelen.
2. Meer ruimte voor bewegen en spelen in de natuur.
3. Van speelruimte naar beweegruijnte.
4. Jongeren horen er bij
5. Ouderen in beweging.
6. Duurzame en circulaire speelplekken.

Deze thema's geven richting aan de specifieke opgaven voor spelen en bewegen in de openbare ruimte voor de komende tien jaren.

1.3 Kijken met andere ogen

Het is belangrijk om met een andere blik naar de openbare ruimte te kijken, zowel door de gemeente als door inwoners en belangenorganisaties. Men vergeet vaak hoe het is om kind te zijn. Het gaat hier niet alleen om het plaatsen van speeltoestellen, maar juist ook over sociale aspecten, zoals elkaar ontmoeten, genieten van de frisse lucht en spannende spelervaringen. Een integrale aanpak helpt om een sociale, duurzame en innovatieve gemeente te zijn en te blijven. Belangrijk hierbij is om zowel bij beleidsvorming als in de uitvoering de ruimtelijke kwaliteit van Katwijk te versterken.

Het aanleggen van informele speelelementen zoals speelgroen, heuveltjes en zand stimuleren dat kinderen langer blijven spelen en meer variatie en aanbod hebben op een speelplek. Een aantrekkelijke omgeving met bomen en groen zorgt er ook voor dat we meer met elkaar in beweging komen. We willen allemaal een fijne, groene leefomgeving om in te wonen, werken en recreëren. We gaan kijken door de ogen van het kind met een beweeg- en sportblik: wat kan ik hier doen? Wat vind ik spannend en leuk? Wat trekt mij aan? Ook kijken we naar de ruimte met de ogen van mensen met een beperking: Is de ruimte ook voor deze groep toegankelijk en bruikbaar. Omdat we in een continu veranderende samenleving leven, is het belangrijk om steeds de vraag aan elkaar te blijven stellen in hoeverre we met specifieke maatregelen het doel kunnen bereiken om met elkaar meer in beweging te komen en meer naar buiten te gaan.

2 Kaders en randvoorwaarden

Bij het integraal benaderen van de openbare ruimte is het belangrijk om een kader te schetsen waarbinnen het beweeg- en speelruimtebeleidsplan opereert. Het plan is een strategisch document met een lange termijnvisie. Bij het opstellen ervan is rekening gehouden en verbinding gezocht met andere thema's die effect hebben op de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld groen en parkeren. Een koppeling met het groenbeleid is overduidelijk, omdat een groene omgeving stimuleert om meer te bewegen. Zo zijn wandelen en fietsen door de natuur rondom Katwijk populaire en de Omgevingsvisie kader stellend.

2.1 Landelijke kaders

Er zijn verschillende mensenrechtenverdragen die als kader voor het beleid dienen. Zo is er het VN Verdrag over de Rechten van het Kind. Dit is een juridisch instrument, maar ook richtinggevend voor beleid en pedagogisch handelen. Aan het recht op spel is een apart artikel gewijd: artikel 31, dat handelt over het recht op vrije tijd, spel en recreatie. "De Staten die partij zijn, erkennen het recht van het kind op rust en vrije tijd, op deelneming aan spel en recreatieve bezigheden passend bij de leeftijd van het kind, en op vrije deelneming aan het culturele en artistieke leven". Spelen zit echter in heel veel artikelen van dat verdrag verweven, omdat het samenhangt met onder andere het recht op gezondheid en vrije mening.

Ook de inclusieve samenleving, waarbij alle kinderen en volwassenen gewoon mee kunnen doen, is een uitgangspunt binnen dit beleid. Sinds 2016 geldt in Nederland het 'VN-verdrag handicap'. Het doel van dit verdrag is dat de positie van mensen met een beperking verbetert.

Bewegen en sport wordt landelijk gestimuleerd. Samen met het lokaal sport akkoord richt dit beweeg- en speelruimtebeleid zich op een leven lang sporten en bewegen voor iedereen. We stimuleren mensen om te voldoen aan de beweegrichtlijnen van de Gezondheidsraad 2017.

Hiernaast zijn er wettelijke kaders voor speel- en sporttoestellen, die zich vooral richten op de veiligheid, zie: <https://www.nen.nl/NEN-Shop/Speeltoestellen.htm>. De Europese normen op het gebied van speeltoestellen helpen bij het voorkomen van ongelukken en blessures van spelende kinderen. Tegelijkertijd wordt rekening gehouden met het evenwicht tussen veiligheid en de ontwikkeling en het plezier van spelende kinderen en innovatie.

2.2 Gemeentelijke kaders

Coalitieakkoord: samen voor het Katwijk van morgen

Samenwerking staat aan de basis van het coalitieakkoord. In het akkoord staat dat het huidige college van Katwijk graag samen met partners en inwoners werkt aan groene, leefbare en duurzame wijken. We maken meer recreatief groen en versterken bestaande groenstructuren. Via de maatschappelijke agenda werken we aan de gezondheid van inwoners en sociale activering. Nabij de plek waar ouderen wonen zorgen we voor voorzieningen en mogelijkheden voor ontmoeting en zorg.

Motie Raad november 2018

Vanuit deze motie wordt gevraagd op zoek te gaan naar ervaringen, kansen en 'best practices' voor het bewegen in de openbare ruimte. Het effect hiervan moet zijn dat er bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte ook rekening moet worden gehouden met de aantrekkelijkheid voor sport en beweging.

Omgevingswet en omgevingsvisie

We hechten er waarde aan om bij beleidsvorming en -uitvoering rekening te houden met verschillen, zorg te dragen voor een goede verbinding en zoveel mogelijk passende voorzieningen voor iedereen te bieden. Voor de openbare ruimte is daarom een omgevingsvisie opgesteld en vastgesteld. Hierin zijn zeven doelstellingen geformuleerd om onder andere de ruimtelijke kwaliteit te versterken. De zeven doelstellingen zijn:

- Versterken en innovatiever maken van de economie.
- Een energieneutraal en klimaatbestendig Katwijk in 2050.
- Versterken en verduurzamen bestaand stedelijk gebied met behoud van groene kwaliteiten.
- Bouwen aan inclusieve kernen met sterke sociale samenhang.
- Kiezen voor duurzame en veilige mobiliteit.
- Ontwikkelen van een gezonde en veilige gemeente.
- Benutten van Katwijkse historische en landschappelijke kwaliteiten en erfgoed.

In de omgevingsvisie wordt aangegeven meer ruimte in de wijken vrij te maken voor beweging om een gezonde leefstijl te stimuleren en bij te dragen aan een aantrekkelijk (prettig en luw) woon- en leefklimaat voor alle leeftijden. Verder is het belangrijk om het speel- en beweegbeleid aan te sluiten op een toekomstvisie waarin klimaat, duurzaamheid en circulaire economie centraal staan. Vanuit de omgevingsvisie wordt leefbaarheid als een randvoorwaarde genoemd bij alle ontwikkelingen die in de kernen plaatsvinden. We ontwikkelen levensloopbestendige kernen waarbij maatschappelijke voorzieningen als sport- en speelplekken dicht bij andere voorzieningen liggen zoals onderwijs en zorg. De voorzieningen zijn op loopafstand bereikbaar en toegankelijk voor inwoners met een beperking. Een belangrijke uitspraak in deze omgevingsvisie is dat bij concurrerende claims om de ruimte, gekozen wordt voor leefbaarheid (groen, sport, bewegen, voetgangers en fietsers) en niet voor ruimte voor (geparkeerde) auto's.

Met de invoering van de nieuwe omgevingswet krijgen bewoners meer zeggenschap. Dit beleidsplan wil hierop inspelen. Als er initiatieven zijn voor fysieke aanpassingen in het openbaar gebied, stimuleren we die graag als deze bijdragen aan bewegen. In hoofdstuk 5 zijn hiervoor randvoorwaarden uitgewerkt. Een goede speel- en sportruimte is overzichtelijk, (sociaal)veilig, aantrekkelijk en goed te onderhouden. Om een openbare ruimte te maken die goed toegankelijk is en prikkelt tot bewegen is het belangrijk om open te staan voor kansen die initiatieven bieden en deze aan te grijpen.

Visie openbare ruimte Katwijkse stijl (VORKS)

De VORKS geeft een integrale visie op de openbare ruimte weer. Deze doet recht aan het historisch karakter, de ontstaansgeschiedenis, groei en de ambitie van de gemeente. Het geeft een kader stellende richting aan de gewenste beeld- en beheers intensiteit. Hierin staat dat groenelementen een wezenlijk onderdeel van de stad vormen voor recreatie, ontspanning, sport, spel en natuur- en milieueducatie. Een rustig en minder rommelig beeld ontstaat door te kiezen voor een eenduidige en herkenbare inrichting die passend is bij het karakter van de plek. Een ander belangrijk uitgangspunt is dat speel- en sportplekken, waar mogelijk, groener worden ingericht. Onderdeel in deze keuze is de speeldruk versus kwaliteit van het groen. In plaats van alle projecten met een beperkte ambitie uit te voeren kan er worden gekozen om hogere prioriteit en ambitie toe te kennen aan de beeldbepalende plekken in Katwijk.

Er wordt binnen de planvorming actief ruimte gemaakt voor bewegen, sporten en spelen. Naast groene routes zijn centrale speel- en sportplekken nodig. Het is belangrijk te voorkomen dat bewegen, sporten en spelen een sluitpost is bij zowel ruimtelijke als financiële keuzes. Specifieke ruimte voor sport en spel is beloopbaar en ook de rest van de openbare ruimte moedigt aan tot beweging.

Maatschappelijke agenda

De Maatschappelijke agenda (MAG) is een belangrijk kader voor het sociaal domein. De MAG kent vijf opgaven, namelijk 'Sociale veiligheid', 'Gezondheid', 'Zorg & ondersteuning', 'Opgroeien & ontwikkelen' en 'Meedoen'. Vanuit sporten en bewegen wordt met het lokaal sportakkoord invulling gegeven aan drie van de vijf opgaven, namelijk Gezondheid, Meedoen en Ontwikkelen & Opgroeien. Het Sportakkoord in Katwijk beschrijft hoe in Katwijk, samen met de sportaanbieders en andere maatschappelijke partners, sport en bewegen een positieve bijdrage leveren aan de opgaven van de MAG.

De kwaliteit en kwantiteit van het fysieke domein (de hoeveelheid beschikbare ruimte en hoe deze is ingericht) zijn belangrijke voorwaarden om vanuit het sociale domein een bijdrage te leveren aan de eerder genoemde opgaven. Met dit beleidsplan wordt een bijdrage geleverd aan de ambitie om meer mensen te laten sporten, spelen en bewegen (opgave Gezondheid) en aan de opgave om er voor te zorgen dat iedereen kan meedoen. De toegankelijkheid van de sport-, speel-, en beweegplekken is hiervoor een belangrijke voorwaarde. Spelen en bewegen is voor de jeugd belangrijk voor onder andere de motorische ontwikkeling. Een goede motorische ontwikkeling is belangrijk voor de ontwikkeling en het opgroeien in het algemeen. Ook wordt stevig ingezet op preventie. Welzijnsactiviteiten zoals sporten, spelen en bewegen worden preventief ingezet om de behoefte aan medische-, psychische en verslavingszorg te verminderen. In elke kern van Katwijk is plek voor iedereen: van jong tot oud. Buren kennen elkaar en dat blijft ook zo in de toekomst. Een beweegvriendelijke woonomgeving met beweeg- en speelplekken nodigt uit tot ontmoeten.

Katwijkse agenda mobiliteit (KAM)

Hierin staan belangrijke uitspraken over voetgangers, fietsers en toegankelijkheid. Het “omgekeerd” ontwerpen wordt geïntroduceerd, waar we in dit beleidsplan op aansluiten. Daarbij wordt bij nieuwe inrichtingen vooral uitgegaan van het perspectief van de voetganger. Verkeer is dienstbaar aan de verblijfskwaliteit. De dagelijkse leefomgeving moet verleiden tot bewegen en spelen, gezond en veilig zijn, uitnodigen tot participatie en kans bieden op zelfredzaamheid.

Strategische duurzaamheidsagenda Katwijk

Om aan te sluiten bij de Strategische duurzaamheidsagenda Katwijk moet ook naar circulair en duurzaam gebruik en inrichting van speelplekken gekeken worden. Bijvoorbeeld door naar mogelijkheden voor groen te kijken en door bestaande materialen te recycleren.

2.3 Overig lokaal beleid

Bij het maken van inrichtingskeuzes is ook ander gemeentelijk beleid uitgangspunt zoals beleid voor groen, verkeer en riolering. Iedere plek is anders, zowel fysiek als ook de maatschappelijke vraagstukken die daar spelen. Hierdoor is maatwerk nodig om te kijken hoe de verschillende onderdelen elkaar kunnen versterken. De formele speel- en sportruimte valt samen of versterkt de bestaande groenstructuur. In bijlage 4 treft u een verslag hoe verschillende beleidsonderwerpen op elkaar inhaken.

Het sportbeleid richt zich op de inzet van sport en bewegen binnen de opgaven van de Maatschappelijke agenda. Samen met de beweegaanbieders wordt een programmering van activiteiten aangeboden met als doel om de inwoners meer te laten bewegen. Dit heeft dan weer een meerwaarde voor de gezondheid, het kunnen meedoen in de samenleving, en het verbeteren van de motorische vaardigheden. Deze activiteiten kunnen zowel georganiseerd als ongeorganiseerd zijn. Goede sportaccommodaties en andere voorzieningen in de buitenruimte spelen hierbij een belangrijke rol.

Afgelopen jaren zijn sportaccommodaties buiten de verenigingsstijden steeds meer openbaar toegankelijk en te gebruiken voor buurtbewoners. Bij het realiseren van nieuwe sportvelden dient openbare toegankelijkheid een randvoorwaarde te zijn. Dit geeft meer uitdaging en mogelijkheden om buiten te bewegen.

3 De openbare ruimte: dé plek voor beweging

De openbare ruimte wordt steeds intensiever gebruikt en ook voor steeds meer verschillende doeleinden. Doordat de openbare ruimte niet alleen is voor functioneel verplaatsen, maar het nu ook steeds meer een verblijfsgebied is, moet er op een andere manier naar de ruimte gekeken worden. De openbare ruimte als verblijfsgebied is zeer geschikt om te spelen, te bewegen en om samen te komen. Uit de enquête over het groen, spelen en parkeren blijkt dat de meeste inwoners de openbare ruimte vooral gebruiken om te ontspannen en te recreëren. Zij zien daarom graag dat er, naast de ingerichte speelplekken, ook meer ruimte komt voor het spelen, bewegen en sporten in de natuur.

Deze kijk op het gebruik van de openbare ruimte dient doorgevoerd te worden in de planvorming en in het beheer van de ruimte, zodat een groene, veilige en goed bereikbare omgeving ontstaat waarin je kunt bewegen en recreëren. In dit hoofdstuk gaan we in op hoe de huidige openbare ruimte is ingericht met speel- en beweegplekken. En welke doelgroepen hier gebruik van maken en wat hun behoeften zijn bij het inrichten van toekomstige speel- en beweegplekken.

3.1 Ruimtelijke niveaus

In hoofdstuk 2 staan de kaders en randvoorwaarden beschreven voor dit beweeg- en speelruimtebeleid. In de VORKS en vanuit de groenstructuur worden bestaande en wenselijke ruimtelijke structuren (bovenwijken-, wijk- en buurtniveau) beschreven. Belangrijk is om bewegen en spelen op deze ruimtelijke niveaus zichtbaar te maken.

Bovenwijkse voorzieningen

Een bovenwijkse voorziening is een plek waar mensen vanuit meerdere wijken en gebieden naar toe komen. Het is een plek die vaak ook als startpunt dient voor verdere routes. Bovenwijkse voorzieningen zijn onderdeel van de (groene)hoofdstructuren. Voorbeelden van bovenwijkse voorzieningen in de gemeente Katwijk zijn de duinen, het strand, de Pan van Persijn (Panbos), het Valkenburgsemeer, en de grotere parken en groenstroken, zoals langs het kanaal en de Rijn. Ook de grotere speeltuinen in de wijken vallen hieronder, omdat veel ouders voor de afwisseling naar speeltuinen in verschillende wijken gaan. Hier bevinden zich vaak ook trapvelden en speel- en sporttoestellen. Gebruikers zijn bewoners, mensen uit de regio, toeristen, schoolklassen, scouting en sportgroepjes, al dan niet

begeleid door een professional. Dit ruimtelijke niveau is uitermate geschikt voor grotere sport- en speelplekken met jongeren als specifieke doelgroep. Deze voorzieningen zijn belangrijk voor de sociale cohesie en dienen als ontmoetingsplek. Verder dient een plek goed aangesloten te zijn op de verkeersstructuur, met minimaal een goed te berijden fietspad.

Wijkniveau

Op wijkniveau bevinden zich beweeg- en speelruimten die geschikt zijn voor alle doelgroepen. Naast de formele toestellen is hier ook ruimte voor vrij spel. Deze plekken zijn groter dan buurt-beweegplekken. Ook deze plekken functioneren het beste als ze goed zijn verbonden aan de langzaam-verkeersstructuur. Zo zijn ze goed bereikbaar en sociaal veilig. Dit zijn twee belangrijke aspecten die zorgen dat er meer gebruik wordt gemaakt van een plek en dus ook dat hier meer wordt bewogen.

Buurniveau

Zoals het woord al aangeeft gaat het bij het buurniveau om een ruimte dichtbij huis waar bewogen en gespeeld kan worden. Dit is ook het niveau waarbij, naast het bevorderen van bewegen, ook een sociale component van belang is. Zeker voor mensen met verminderde mobiliteit (en die hierdoor een grotere kans op vereenzaming hebben) is een goede beweeg- en speelvoorziening dicht bij huis van belang. Veiligheid en goede bereikbaarheid zijn ook hierbij belangrijke elementen.

3.2 Doelgroepen

Iedere doelgroep heeft andere behoeften en behoeften veranderen ook per levensfase. Daarnaast speelt de mate van zelfstandigheid en mobiliteit een belangrijke rol. Er is gekozen voor een brede doelgroepindeling, omdat we per plek of gebied moeten kijken wat de mogelijke betrokken doelgroepen zijn en wat de kenmerken van het gebied zijn. Zo wordt gekeken wat per specifieke situatie helpt om mensen meer te laten spelen en bewegen.

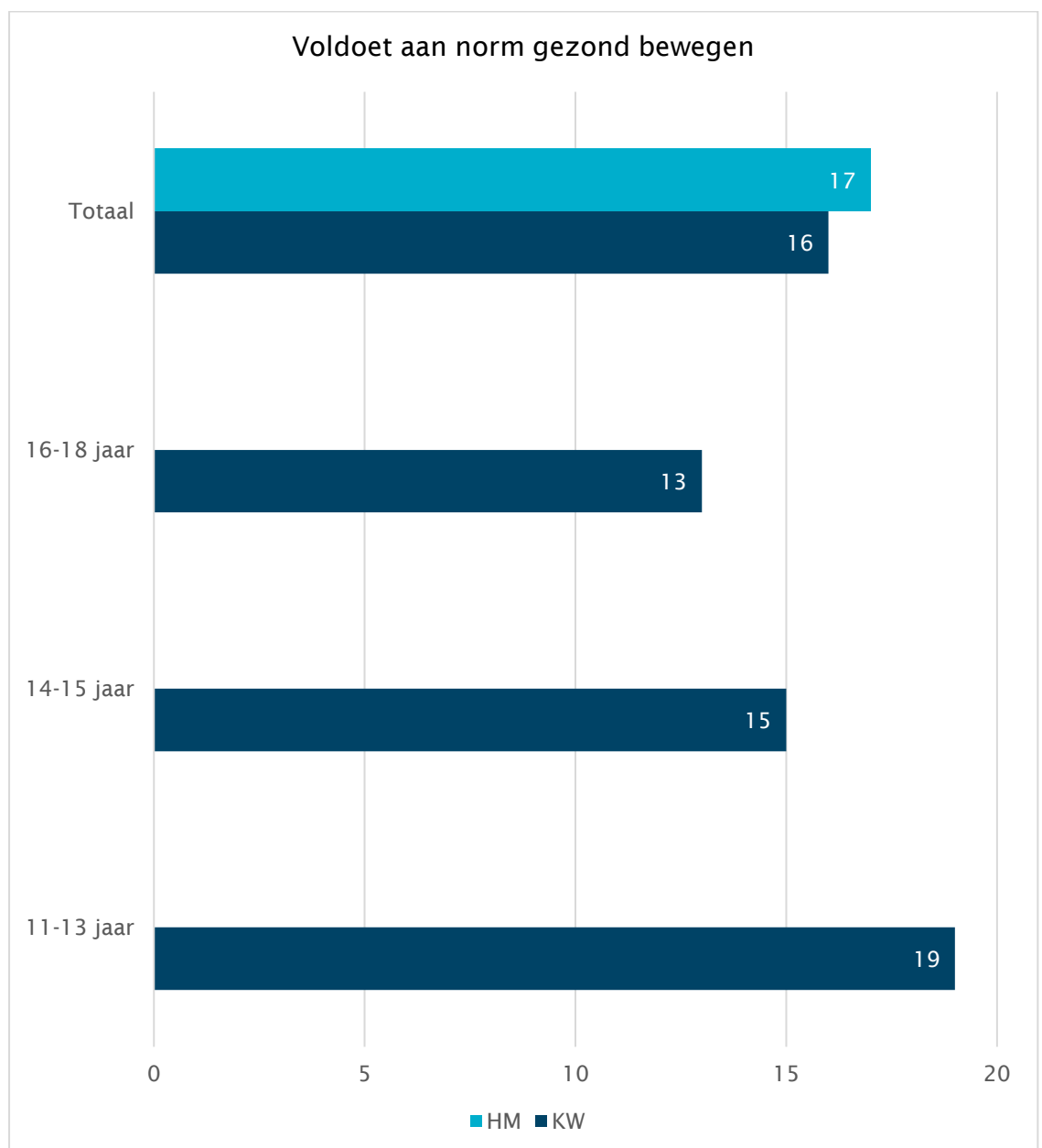
Jeugd (kinderen en jongeren)

In hun ontwikkeling worden kinderen geleidelijk aan steeds zelfstandiger. We zijn van mening dat natuurlijk en vrij spel voor iedereen toegankelijk zou moeten zijn. Samen spelen kan gestimuleerd worden door specifieke groepen bij het speelontwerp te betrekken. In het boek “Samen spelen” staan aandachtspunten waarmee dit mogelijk kan worden gemaakt.

Kinderen tot ongeveer 10 jaar zijn, net als ouderen, vaak op de buurt aangewezen. Ze hebben meer ondersteuning nodig bij het buiten spelen. Dit sluit perfect aan bij beweegplekken voor een brede doelgroep.

Jongeren daarentegen willen zich juist apart ontwikkelen en hebben binnen die “openbare ruimte voor iedereen” een eigen plek nodig. Dit vraagt om specifieke oplossingen in samenspraak met de jeugd zelf. Naast sportplekken is er ook behoefte aan ontmoetingsplekken waar je ‘relaxt’ kunt zitten. Binnen deze groep speelt verschil in leeftijd en sekse nog een grote rol. In onderstaande tabel ziet u dat dat in Katwijk slechts 16% van de jongeren tussen 11 en 18 jaar voldoet aan de norm voor ‘gezond bewegen’.

Sporten 11- tot 18-jarigen 2013 (%)

KW= Katwijk; HM=regio Hollands Midden

Volwassenen

Spelen en bewegen in de buitenruimte is al lang niet meer alleen iets voor kinderen. Steeds meer volwassenen bewegen in de buitenruimte. Spelen blijft voor sommige jongvolwassenen met een beperking een prettige sensatie, zoals het beleven van een mandschommel of het klimmen in een hoog speeltoestel. Ook het “trappen van een balletje” is een volwassen-spelgelegenheid. De grootste groep volwassenen zal vooral aan sport doen en hiernaast functioneel bewegen. Volwassenen met kinderen proberen zowel voor zichzelf tijd te vinden om te bewegen, als opnieuw te genieten van de speeltoestellen samen met hun kind. Ook ontmoeten zij andere ouders in de speeltuin of op straat. Veel volwassenen laten hun hond uit en gebruiken de buurt intensief. De behoefte om buiten te bewegen door bijvoorbeeld te wandelen of te fietsen om gezond te worden of te blijven is groot. (bron: enquête 2019, bijlage 6)

Tabel (ernstig) overgewicht volwassenen (%)

	2012						2016					
	19-64 jaar			65+			19-64 jaar			65+		
	KW	HM	NL	KW	HM	NL	KW	HM	NL	KW	HM	NL
Overgewicht	55	45	45	70	59	59	55	46	46	68	58	59
Obesitas	15	11	12	22	14	16	17	13	13	22	15	17

Bron: GGD HM (Hollands Midden), KW=Katwijk, NL= Nederland

In Katwijk zijn verhoudingsgewijs meer mensen met obesitas aanwezig dan in de regio en in Nederland. Dit is ook een belangrijke reden om het bewegen meer te stimuleren.

Ouderen

De groep ‘ouderen’ is een diverse groep. Binnen deze groep zijn er vitale ouderen die nog heel goed hun weg vinden naar de sportverenigingen of die veel gebruik maken van de openbare ruimte om te fietsen, te hardlopen en te wandelen. Ook is er een groeiende groep van ouderen die met hun kleinkinderen naar de speeltuin gaan.

Maar er is ook een grote groep ouderen die dit niet zelf kan en naar mate ze ouder worden ook steeds kwetsbaarder wordt. Om de kwetsbare ouderen te stimuleren om te (blijven) bewegen moet anders naar de inrichting van de openbare ruimte gekeken worden dan wanneer vanuit vitale ouderen wordt gedacht. Dit kan variëren van goede en veilige fietsroutes tot het beweegvriendelijk inrichten van een wijk, zodat de kwetsbare oudere veilig en zonder te veel obstakels (met een rollator) kan lopen. Samenwerken met de zorginstellingen biedt ook mogelijkheden, zoals bijvoorbeeld te zien is in de beweegtuin bij Topaz.

Voor deze ouderen zijn specifieke beweegtoestellen op de markt om bewegen te stimuleren. Hiernaast is er behoefte aan voldoende rustpunten. Het is belangrijk om ouderen, die niet uit zichzelf gemotiveerd zijn om te bewegen, te activeren vanuit verschillende sport- en beweeg programma's. Hierbij zijn het sociale aspect en het thema 'ontmoeten' belangrijke doelen, omdat de kans op vereenzamen in deze groep aanwezig is. Voor deze doelgroep is het steeds belangrijker om de dagelijkse dingen te blijven doen en om naar buiten te gaan.

3.3 Huidige gebruik van de openbare ruimte als speel- en beweegplek

De bestaande beweeg- en speelplekken zijn te zien op de kaart Speel- en sportplekken 2019 in de volgende link. <https://arcg.is/15P8TG>.

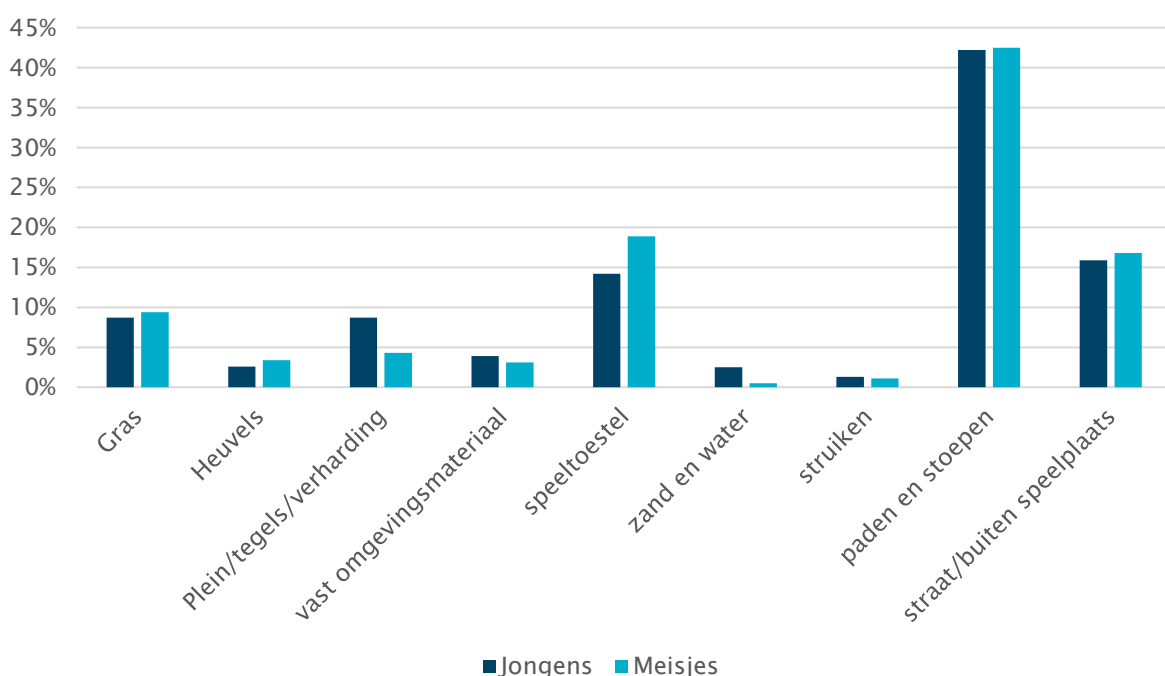
De trend van de afgelopen jaren is dat er steeds meer bovenwijkse en wijkspeelplekken bijkomen. In 2007 waren er nog maar twee grotere speelplekken, namelijk het Funhouse in de Louise de Coligny laan, en de speeltuin in Valkenburg aan de Cohortedreef. Momenteel zijn er zeven grotere speelplekken, zoals de nieuwe speelruimte naast het zwembad, Sportpark de Krom, de Dorpsweide en Westerhaghe.

Gebruik door de jeugd

In de maanden juni en juli 2019 is in de buurten Zanderij en Koestal een gebruiksonderzoek gedaan naar het buitenspelen. Hieruit bleek dat in deze buurten de kinderen frequent buitenspelen. In bijlage 5 kunt u dit onderzoek terugvinden. Vanuit het gebruiksonderzoek is te zien dat de gehele openbare ruimte door kinderen wordt gebruikt. Dit is samengevat in onderstaande figuur. De stoepen en de paden springen daarboven uit, evenals de wat grotere centrale speelplekken. Kinderen zijn hier vooral op de speeltoestellen te vinden. De conclusie is dat het plaatsen van speeltoestellen een grote toegevoegde waarde heeft om kinderen meer te laten bewegen. Daarnaast valt dus op dat kinderen vooral de stoepen en paden gebruiken voor informeel spel.

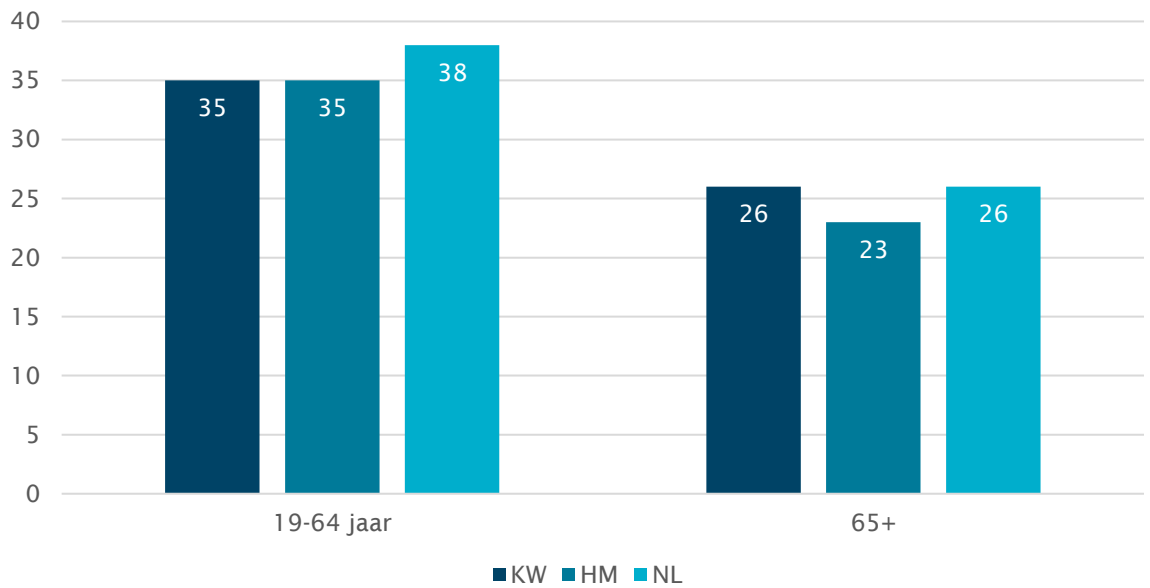
Figuur: waar spelen kinderen in de Zanderij en Koestal

Bewegen door volwassenen en ouderen

Volwassenen en ouderen gebruiken de openbare ruimte vooral door functioneel te bewegen. Functioneel bewegen (jezelf verplaatsen van A naar B) verschilt van recreatief bewegen in de openbare ruimte. In Katwijk voldoet minder dan twee derde van de volwassenen aan de fitheidsnorm. Dit ziet u in onderstaande figuur.

Voldoet niet aan NNGB-norm en fitheidsnorm volwassenen (%)

Bron: GGD HM (Hollands Midden)

NNGB-norm = minstens 5 dagen per week 30 minuten beweging (voor 55+ gelden minder strenge eisen)
Fitheidsnorm = beweegt minstens drie keer per week minimaal 20 minuten zwaar intensief (voor 55+ gelden minder strenge eisen)

Om het gebruik van de openbare ruimte door volwassenen inzichtelijk te maken wordt bij de uitwerking van dit beleidsplan ook gekeken naar digitale informatie die voorhanden is.

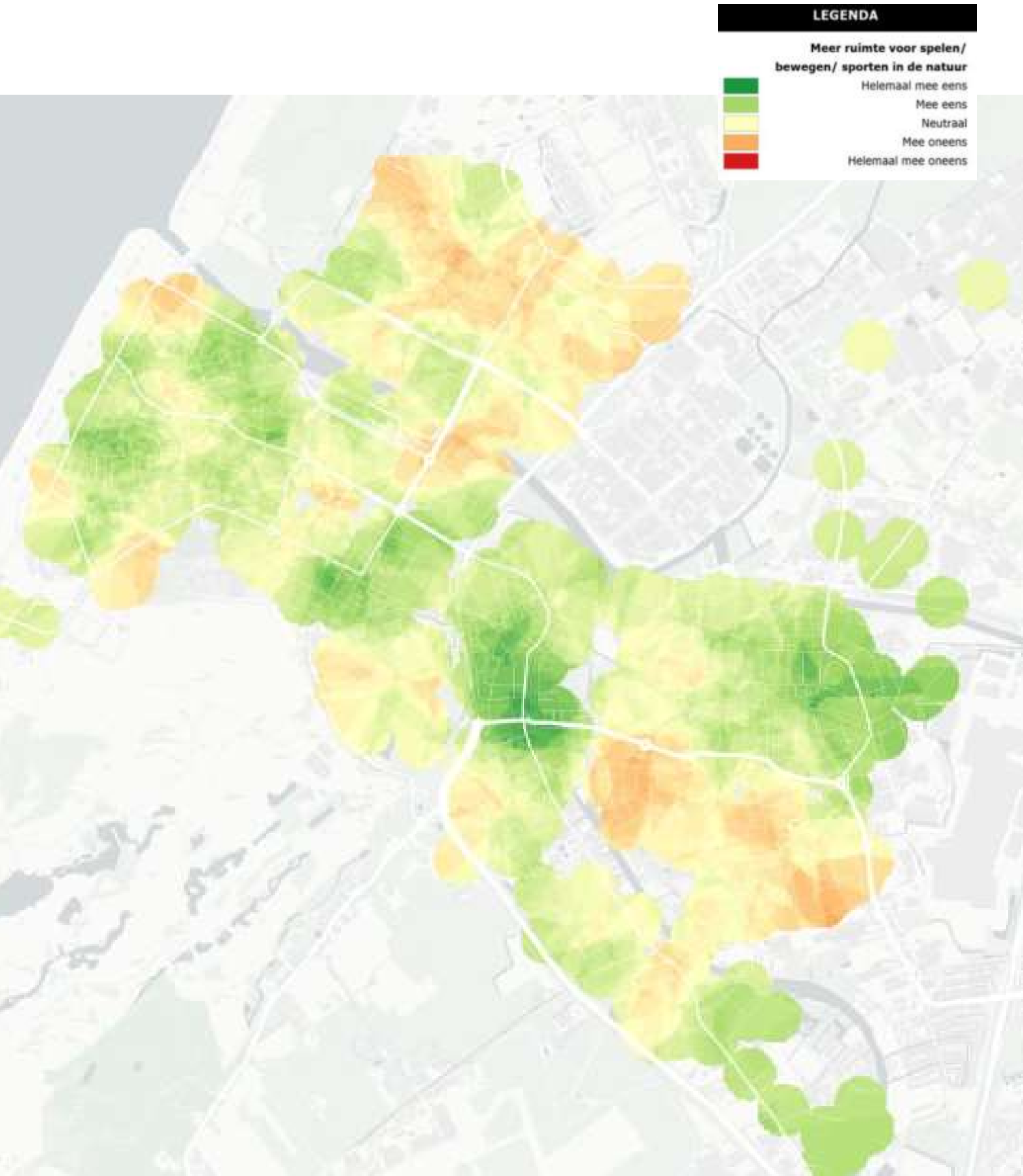
3.4 Participatie

Om op te halen hoe de bewoners in Katwijk tegen de huidige beweeg- en speelvoorzieningen aankijken is gebruik gemaakt van participatie in de vorm van een enquête en zijn gesprekken aan gegaan over de leefruimte. Met de Wijkraden is samen nagedacht over wat nu stimuleert tot meer spelen en bewegen. In 2017 is een enquête uitgevoerd onder jongeren.

Wensen voor een goede speel- en sportruimte

In de maand juni/juli 2019 zijn vragen gesteld op straat en in een online enquête over de beweeg- en speelruimten in Katwijk. Om zicht te krijgen op het huidige beeld van de mogelijkheid tot spelen en bewegen in de openbare ruimte, en om wensen en behoeften op te halen, is een enquête afgenomen bij een representatief aantal Katwijkse bewoners. Er is aan bewoners gevraagd wat zij van spelen, groen en parkeren in hun directe woonomgeving vinden.

De uitkomsten en een eerste analyse zijn terug te vinden in bijlage 6. Bewoners gaven de speelruimte gemiddeld genomen een 6,1. Het meest belangrijk vinden zij dat hun omgeving schoon, heel en (sociaal) veilig is. Daarnaast vinden bewoners het een goed idee als er meer ruimte komt voor spelen, bewegen en sporten in de natuur.

Het meest hiermee eens zijn mensen die wonen in de omgeving van Katwijk aan de Rijn nabij Sandtlaan en Molentuinweg. In Rijnsburg is een grote groene vlek te zien rondom de Brouwerstraat. Dit onderdeel wordt als thema verder uitgewerkt in hoofdstuk 4.

Ideeën vanuit Wijkraden en het Welzijnskwartier

Bij de diverse Wijkraden is opgehaald wat voor de verschillende kernen die de gemeente Katwijk kent belangrijk is op het gebied van spelen en bewegen. In bijlage 3 treft u een samenvatting met de uitkomsten van de gesprekken met de Wijkraden en het Welzijnskwartier. In het algemeen gaat men voor aantrekkelijke beweegruimtes die door iedereen te gebruiken zijn. Voor alle doelgroepen zijn spelen en bewegen belangrijk.

Voor de wijk Katwijk aan Zee ligt het zwaartepunt met name op duurzame speel- en beweegplekken met meer groen en op de mogelijkheid dat (delen van) schoolpleinen meer openbaar zouden kunnen zijn. Om bewegen te stimuleren is voor de wijkraad Katwijk a/d Rijn de belangrijkste interventie om de parken beter met elkaar te verbinden. Zo ontstaan routes waarlangs sport- beweegtoestellen kunnen worden geplaatst. De Wijkraden van Valkenburg en Katwijk Noord vinden de fiets- en wandelroutes ook belangrijk. Verschillende rondjes kunnen maken en met name een rondje rondom het Valkenburgsemeer heeft prioriteit. Verder is voor Katwijk Noord belangrijk om vooral te kijken naar de kwaliteit van plekken. Speelruimtes zijn aantrekkelijker als speeltoestellen meer centraal komen te staan in plaats van verspreid over de ruimte, waardoor de speelwaarde op een plek groter wordt. De wijkraad van Rijnsburg geeft aan dat voor jongeren sociaal veilige plekken in en nabij de woonwijken het meest geschikt zijn.

Het Welzijnskwartier biedt activiteiten aan, ook in het openbaar gebied. Door hun ervaring met de plekken geven zij aan dat het belangrijk is trapvelden om te vormen naar multi-sportplekken. Dit maakt een plek aantrekkelijk voor meerdere doelgroepen.

Jongeren enquête “Bewegen doe je buiten!?”, 2017

In de zomer van 2017 heeft gemeente Katwijk een enquête uitgezet onder jongeren tussen 12 en 18 jaar (zie bijlage 7). Enkele grote lijnen die uit deze enquête naar voren kwamen zijn:

- Vernieuwen of opknappen van de skatebaan bij de Noordduinseweg.
- Voorzieningen voor ‘work-out’ of ‘calisthenics’ (een trainingsvorm) op verschillende plekken.
- Opknappen en aantrekkelijker maken van trapveldjes en basketbalveldjes.
- Een enorme verscheidenheid aan wensen is naar voren gekomen, waaruit een behoefte aan variatie blijkt.

Tieners willen niet altijd sporten of bewegen. Ontmoeten en ‘chillen’ met vrienden wordt ook belangrijk gevonden. De tieners die nu al sporten geven voornamelijk aanbevelingen voor verbetering van de huidige locaties. Een aantoonbare behoefte voor een nieuwe sportlocatie is niet naar boven gekomen in dit onderzoek. De hoge positieve reactie op de vraag naar wat men zelf kan doen om dit te realiseren geeft veel voedingsbodem om de jeugd er actief bij te betrekken.

4 Van idee naar werkelijkheid

Om van idee naar werkelijkheid te gaan werken we aan een duurzame sport- en beweeginfrastructuur. Dit door het behouden en maken van beweeg- en speelvoorzieningen die bijdragen aan goede (geestelijke) gezondheid en sociale contacten.

Leidend bij de uitvoering van dit beleidsplan zijn aanleg werkzaamheden op speelplekken die vanuit het beheer en andere planvorming prioriteit hebben. Belangrijke kaders bij de uitvoering van het beweeg- en speelruimtebeleid vormen de Omgevingsvisie en de Maatschappelijke agenda. Met behulp van de visie, het doel, de kaders en randvoorwaarden zijn zes uitgangspunten verder uitgewerkt. Door deze thema's na te streven werken we gericht samen aan de opgave om meer buiten te bewegen en spelen. Binnen deze thema's worden acties beschreven om de komende tien jaar mee aan de slag gaan.

De verdere uitwerking wordt aan de hand van zes thema's nader toegelicht en geconcretiseerd. De thema's zijn:

1. Stimuleren van bewegen en spelen.
2. Meer ruimte voor bewegen en spelen in de natuur.
3. Van speelruimte naar beweegruiimte.
4. Jongeren horen er bij.
5. Ouderen in beweging.
6. Duurzame en circulaire speelplekken.

4.1 Stimuleren van bewegen en spelen

Uit het onderzoek van Jantje Beton (2018) blijkt dat kinderen steeds minder buiten komen en minder bewegen. Om deze trend te stoppen zijn vanuit verschillende rollen oplossingen mogelijk. Een oplossing is volgens Jantje Beton om te zorgen dat volwassenen bewust afspraken maken met hun kinderen. Een voorbeeld: "tegenover één uur binnen gamen staat één uur buitenspelen". Oogartsen adviseren twintig minuten scherm, twintig seconden in verte kijken en twee uur buitenspelen.

Voor volwassenen zijn de aanbevelingen van de gezondheidsraad het uitgangspunt. Zij blijven fit door minstens drie keer per week minimaal 20 minuten intensief te bewegen.

Wat gaan we hiervoor doen:

- *Sociale en communicatieve interventies organiseren.*
 - Jaarlijks staat één doelgroep centraal zodat hier de aanpak en communicatie gericht op kan worden ingezet. Hierbij wordt ook het huidige communicatiemateriaal ge-update en digitaal ontsloten.
 - Onderzoeken hoe inwoners het beste geïnformeerd kunnen worden over de beweegmogelijkheden in hun buurt, bijvoorbeeld via de website van de gemeente.
 - Programma van activiteiten ontwikkelen samen met sport- en beweegaanbieders.
 - Meer samenwerken met buurt-, wijk- en speeltuinverenigingen bij het stimuleren van gebruik en onderhouden van (grotere) beweegplekken en schoolpleinen.
 - De toegankelijkheid van sport- en speelplekken waarborgen voor mensen met een beperking door het mee te nemen bij planvorming en herinrichting.

- *Interventies in bestaand woongebied.*
 - Inventariseren welke bestaande speelplekken geschikt zijn voor meer groen. Aan de hand van deze inventarisatie een uitvoeringsplan opstellen.
 - Onderzoeken waar aantrekkelijke en robuuste speeltoestellen geplaatst kunnen worden.
 - In de wijk Rijnsoever een centrale speelplek maken en onderzoeken welke plek hiervoor geschikt is.
 - Binnen herinrichtingsgebieden zoveel mogelijk uit (blijven) gaan van centrale speelplekken in plaats van overal verspreid kleine toestellen te plaatsen. Dit geeft meer aantrekking en speelwaarde.
 - Onderzoek naar mogelijke locaties van een sport- speelkist met los spel materiaal. Het idee is om dit te promoten voor plekken waarbij bewoners zelf hiermee aan de slag gaan. Een soortgelijk idee is het Hop Hopje in Den Haag.

- *Adviseren bij planvorming van werkgebieden.*

In werkgebieden, zoals 't Heen of Klei-oost, werken veel mensen die tijdens de lunch meer kunnen bewegen dan ze nu doen. Afhankelijk van het werk dat je doet heb je fysieke rust of inspanning nodig. Om een aantrekkelijke werkomgeving te maken stellen we voor om bij planvorming te letten op meer groen en een aantrekkelijk (groen) plein met bankjes. Ook hier moet het mogelijk zijn om een rondje te wandelen, net als in woonbuurten.

- *Uitgangspunten meegeven voor nieuwbouw gebieden.*
 - Binnen de planvorming ruimte reserveren voor beweegvriendelijke buurten: in het planareaal dient rekening gehouden te worden met 3% formele speelruimte.
 - Informele beweegruiimte in combinatie met groene structuren en paden realiseren.
 - Beweegroutes maken die de speel- en sportplekken met elkaar verbinden en al dan niet voorzien van een bewegwijzering. Bij het uitzetten van een parcours moet ook rekening gehouden worden met rustplekken.
 - Speelwaarde realiseren die aanmoedigt tot bewegen: een plek waar allerlei verschillende vormen van spelen en sporten mogelijk is. Bijvoorbeeld glijden, klimmen, rennen, springen, draaien, etc. We gaan dit op alle niveaus doorvoeren door het maken van buurt, wijk- en bovenwijkse speelplekken. Met name wijkspelplekken liggen centraal en zijn goed verbonden met elkaar. Speelwaarde wordt vergroot door het verbinden, koppelen, centraliseren en veilig houden van speelplekken.
 - Door het aanbrengen van afwisseling in hoogteverschillen op formele en informele speelplekken en afwisseling van rustplekken als speeltoestellen te realiseren. Hierbij dient rekening gehouden te worden met zon en schaduw positionering.

4.2 Meer ruimte voor bewegen en spelen in de natuur

Uit de enquête die onder bewoners van Katwijk is gehouden blijkt dat spelen en bewegen in de natuur als ‘belangrijk’ wordt gewaardeerd (bijlage 6). Om dit te realiseren is het noodzakelijk dat er naast een flexibele inrichting van ruimtes, ook voor specifieke doelgroepen directief locaties in de natuur worden aangewezen. Dat betekent dat we specifiek ruimte zullen claimen voor bijvoorbeeld sporters en jongeren. Daarnaast vinden mensen, volgens de enquête, dat het een goed idee is dat er routes worden aangelegd aan de rand van de wijk voor hardlopen of wandelen. Hierbij kunnen mensen ook zelf aan de slag door zelf in hun omgeving een route uit te zetten. Een voorbeeld hiervan is te zien in Deventer (zie hoofdstuk 6).

Wat gaan we hiervoor doen:

- In de hoofdgroenstructuur spannende (en passende) beweegroutes door de natuur ontwikkelen. Afhankelijk van de route wordt bepaald wat daarbij nodig is. Bijvoorbeeld:
 - Het plaatsen van sportvoorzieningen/trimtoestellen of andere (beweeg) elementen langs routes.
 - Het maken van rustpunten langs de routes in de vorm van bankjes o.a. langs de oevers van de Rijn.
 - Rondom het Valkenburgsemeer, met focus op fiets en wandelen.
- Bij planvorming kijken met een “beweeg-bril”, bijvoorbeeld: is het mogelijk om rondjes te wandelen of te fietsen?
- We realiseren een (digitale) routekaart met als doel dat mensen makkelijker routes en speelplekken kunnen vinden en waardoor het leuker en makkelijker wordt om te gaan bewegen.

4.3 Van speelruimte naar beweegruijnte

Tot nu toe denken we bij het zien van speeltoestellen vooral aan “speelplekken” voor kinderen. Mensen zonder kinderen zijn daar minder bij betrokken. Maar wat als we deze plekken omvormen naar beweegplekken? De buitenruimte is van ons allemaal, niemand uitgezonderd. Juist een breed gebruik van de openbare ruimte dichtbij huis, biedt kansen voor een leefbare en sociaal veilige woonomgeving. Als mensen zich samen verantwoordelijk voelen voor een ruimte en meer naar buiten gaan, dan is er minder eenzaamheid en wordt het buiten bewegen gestimuleerd.

Wat gaan we hiervoor doen:

- Aanpassen van een speelplek naar een beweegplek voor iedereen, daar waar behoefte is. Dit kan door het mogelijk maken van verschillende functies op een plek: spelen, sporten en verblijven.
 - Bijplaatsen van een trimtoestel of ander element, bijvoorbeeld kunst. Zo ontstaat een meer aantrekkelijke plek om naar toe te gaan en te verblijven.
 - Het mogelijk plaatsen of verplaatsen van banken.
 - Meer beschutting door onder andere het planten van bomen.
 - Door het creëren van overzicht en gebruik van materiaal dat voor een fijne sfeer zorgt.
- Het bevorderen van gezamenlijke activiteiten in de openbare ruimte, al dan niet door een professional georganiseerd.
- Veranderen van voetbalveldjes in multi-sportplekken met afwisseling van bijvoorbeeld kleurvlakken in bestrating.
- Conceptontwikkeling van work-out toestellen door de gemeente heen. Dit door de hardloop-/sportroutes te combineren met calisthenics, obstacle runs en cross-fit. Hierop aansluitend jaarlijks minimaal één sportvoorziening plaatsen.

4.4 Jongeren horen er bij

Jongeren hebben behoefte om zich, los van hun ouders, te ontwikkelen met leeftijdgenoten. We willen jongeren een eigen plek geven binnen de gemeente. Een plek die sociaal veilig is als onderdeel van de beweeg- en speelruimtes. Een geschikte ruimte is goed bereikbaar, zichtbaar en het is een plek waar een beetje geluid niet direct tot overlast leidt. Voor de uitvoering is het van groot belang om dit samen met jongeren te doen.

Wat gaan we hiervoor doen:

- Samenwerken met partners zoals het Welzijnskwartier voor een optimale aansluiting op de behoefte van jongeren.
- Per wijk samen met de jongeren inventariseren wat geschikte ruimtes zijn voor jongeren en daarna gefaseerd inrichten. Niet alleen om te sporten, ook juist om te 'chillen'.
- Verbeteren van bestaande plekken en dit aan laten sluiten bij de belevingswereld van jongeren.
- We zetten de kwaliteit van trapvelden voorop in plaats van kwantiteit. Daarom maken we voor Katwijk Noord een trapveldenplan. Andere kansen liggen er bij het basketbalveld langs het kanaal in Rijnsburg en het basketbalveldje in Cleijn Duijn.
- Opknappen van skatebaan Noordduinseweg.
- Ruimte zoeken voor een kleine skate-voorziening in de Zanderij.
- Bij planvorming de combinatie zoeken met gamen, smartphone en bewegen.

4.5 Ouderen in beweging

De groep ouderen groeit en de algemene levensverwachting stijgt. Deze groep wil ook gezond en fit blijven. Uit de enquête blijkt dat volwassenen en ouderen in Katwijk vooral in beweging komen door te wandelen, te fietsen, hard te lopen en de hond uit te laten. De openbare sportplekken worden door volwassenen bijna niet gebruikt. De groeiende groep ouderen zou met specifieke voorzieningen in de buurt van hun woning meer in beweging kunnen komen. Dit is goed te combineren met de bestaande buurtplekken in de wijk. Er is daarom ook een grote relatie met het eerder beschreven thema van speelruimte naar beweegruimte. Ook de ouderen gaan dus volop in beweging komen.

Wat gaan we hiervoor doen:

- Samenwerken met zorginstellingen voor ouderen om beweegactiviteiten te ontwikkelen in de openbare ruimte. Hierbij wordt ingezet op:
 - Een aantrekkelijke inrichting met groen (afwisselend van kleur door bollen, bloemen, dit trekt mensen naar buiten).
 - Plan maken voor de locatie van bankjes langs routes.
 - Beweegtoestellen plaatsen voor ouderen.
 - Beweegspel voor de sona-boog aanschaffen specifiek voor oudere doelgroep, in samenspraak met maatschappelijke partners.
 - Het aantrekkelijker maken van buurtspeelplekken voor ouderen.
- Maatschappelijke partners zetten zich in om in iedere wijk een passende activiteit te organiseren in de omgeving van zorginstellingen zoals Topaz, de Zwanenburg, de Wilbert, rond de Herberg en bij Vlietstede.
- Beweegprikkelende inrichting te verzorgen daar waar veel ouderen wonen met als basisvoorwaarde 'goed toegankelijk zijn' door brede stoepen, afritjes en lage randen (zie ook de Katwijkse agenda mobiliteit). Een beweeg-prikkelende omgeving bestaat voornamelijk door het kunnen maken van rondjes, overzichtelijkheid en voldoende rustpunten. Daarnaast verder onderzoeken wat nog meer van belang is, zoals het aanbrengen van extra kleur.

4.6 Duurzame en circulaire speelplekken

Speel- en sportruimten zijn bij uitstek de plek waar veel mogelijk is op het gebied van duurzaamheid en circulair denken. Al heel wat jaren wordt er nagedacht hoe op speelplekken meer te voldoen aan het circulair denken. Zo hebben bedrijven systemen bedacht, waarbij toestellen makkelijker te verplaatsen zijn. Zo zijn er toestellen die op betonplaten staan. Ook speciale funderingspalen zijn op de markt, waardoor het makkelijk wisselen van toestellen mogelijk is. Circulair betekent dat alle materialen weer opnieuw gebruikt worden. Het toepassen van groene en natuurlijke elementen dragen bij aan een duurzame speelplek.

Bij een duurzame plek is het noodzakelijk dat er genoeg grondoppervlakte is, omdat dit ruimte geeft voor:

- Groen, zoals gras en struiken. (intensief gebruik door bewegen en spelen en de shade hierop aan het groen is deels op te lossen door meer ruimte te geven aan deze functies).
- Veiliger spelen (meer afstand tussen toestellen en ruimte om te rennen).
- Meerdere doelgroepen (zodat als een oudere op een bankje zit er nog wel afstand is met spelende kinderen).

Duurzaam betekent ook dat materialen een lange levenscyclus hebben. Bij het ontwerpen, beheren en uitvoeren van speelplekken willen we steeds beter voldoen aan duurzame uitgangspunten.

Wat gaan we hiervoor doen:

- Voortzetting van al ingezette maatregelen.
- Waar mogelijk materialen hergebruiken uit lokale of eventueel regionale projecten, zoals boomstammen en bestratingsmateriaal.
- Duurzame materialen toepassen, zoals Europees hardhout (Robinia), of andere natuurlijke materialen. Roestvrij staal gaat lang mee en kan daarna weer opnieuw het fabrieksproces in.

5 Uitvoering

Dit beleidsplan geldt voor tien jaar en is een leidraad voor het uitvoeren van werk op het gebied van spelen en bewegen. In dit hoofdstuk zijn uitgangspunten beschreven die bij de verdere uitwerking en uitvoering van beweeg- en speelruimtes van belang zijn. Een evaluatie wordt na vier jaar in 2024 uitgevoerd.

5.1 Richtlijnen en normen

Richtlijnen en normen voor de hoeveelheid en kwaliteit van beweeg- en speelplekken zijn een belangrijke basis om het structurele karakter van beweeg- en speelruimte te borgen. In bijlage 2 zijn deze richtlijnen en normen weergegeven. Ze zijn van belang bij het maken van inrichtingskeuzes bij planvorming op alle niveaus, zoals bij het maken van stedenbouwkundige plannen, een nieuw ontwerp voor een speelplek of een initiatief van een wijkvereniging. Zo is de richtlijn dat buurtspeelplekken bereikbaar zijn met een loopafstand van 150 meter en wijk- of bovenwijkse speelplekken met een loopafstand van 400 meter. Dit zorgt voor een goede spreiding van voorzieningen.

5.2 Gebruiksafspraken

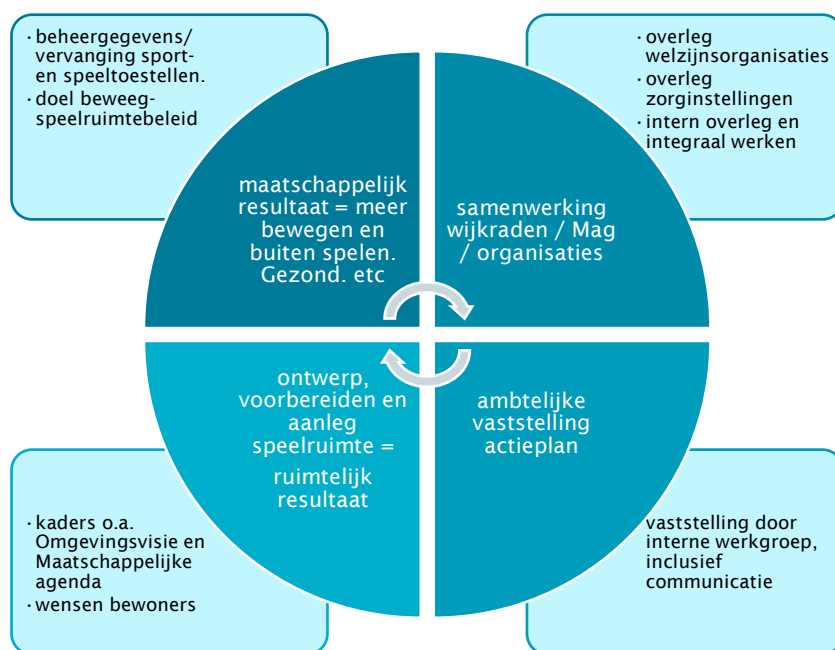
Samen met omwonenden en gebruikers worden bij grotere plekken gebruiks- en gedragsregels opgesteld. Dit kan gaan over de openingstijden, gebruik van fietsen en (voet)ballen binnen de speelruimte en rookgedrag. Roken is op speelplekken niet gewenst. Dit past bij het bevorderen van een gezonde leefstijl en draagt bij aan het geven van het goede voorbeeld. Ook geldt natuurlijk op alle speelplekken de regels uit de plaatselijke verordening, bijvoorbeeld dat het verboden is voor honden op speelplekken.

5.3 Actieplan via samenwerking

Bewoners denken en praten mee over de (her)inrichting van hun woonomgeving. Samenwerking met de Wijkraden vindt plaats door de aanpak, en met name de manier van participeren, te bespreken. Hiervoor is samenwerking en capaciteit nodig binnen de gemeentelijke organisatie. Aan de hand van beschikbare uren bij de diverse afdelingen wordt een prioritering opgesteld, verdeeld over de komende tien jaren. De uitvoering van dit beleidsplan wordt zoveel mogelijk gekoppeld aan bestaande vervangingen en werken in de fysieke woonomgeving. Voor de prioritering van het vervangen van bestaande speel- en sporttoestellen wordt als hulpmiddel een beheersysteem gebruikt. Dit is een database waarin alle gegevens en inspecties worden opgenomen. De huidige kwaliteit en het jaar van vervanging spelen een belangrijke rol bij de planning.

Om tot resultaat te komen wordt steeds een actieplan voor twee jaar gemaakt aan de hand van een gekozen thema of doelgroep. Dit moet ook goed samenvallen met de dan geldende maatschappelijke en ruimtelijke prioriteiten.

Voor het jaar 2020 is in bijlage 8 een overzicht gegeven van de uit te voeren acties en werkzaamheden. Er vindt een verdieping plaats van het beleidsplan. Jongeren zijn daarin komend jaar een speciale doelgroep. De werkwijze is in het onderstaande schema samengevat en afgebeeld

5.4 Initiatieven

Een nieuw aspect om initiatieven vanuit de samenleving te bevorderen is dat de gemeente hiervoor jaarlijks een budget van ongeveer 20.000,- ter beschikking stelt in de vorm van een subsidie of in de vorm van een prijsvraag. De randvoorwaarden hiervoor zijn:

- Openbaar te gebruiken.
- Het past bij de beleidsuitgangspunten (bijvoorbeeld stimuleert bewegen).
- Er is draagvlak in de omgeving.
- Het heeft een toegevoegde waarde voor de omgeving.
- Er wordt rekening gehouden met bewoners met een beperking.
- Er zijn afspraken over gebruik, beheer en onderhoud, waarbij de initiatiefnemers ook een rol hebben.
- Het past bij overig beleid binnen de gemeente. Afweging vindt ook plaats voor andere aspecten in die openbare ruimte, zoals groenvoorziening, verkeer en riolering.

5.5 Financiële dekking

Het aanpassen van de openbare ruimte kost geld. Het huidige financieel kader is hierbij uitgangspunt. Jaarlijks worden de bedragen geactualiseerd, wat zich de komende tien jaar voortzet. Hieruit worden dus alleen de fysieke acties gefinancierd. Acties die te maken hebben met stimuleren van gebruik door het aanbieden van beweeg-programma's, worden gefinancierd uit het budget van "sport". Vooralsnog verwachten we dat er voldoende middelen en mankracht beschikbaar is voor uitvoering van dit beleid.

Het vervangen van speeltoestellen en de uitgaven voor beleid werden de afgelopen jaren gedekt vanuit de "bestemmingsreserve speelplaatsen". Per 1 januari 2020 wordt deze dekking overgezet naar het meerjaren investeringsplan (MIP) en de exploitatie. De reguliere vervangingen vanuit het beheerplan en specifieke investeringen vanuit het beleid worden in het MIP opgenomen. Binnen de exploitatiebegroting komen budgetten beschikbaar voor jaarlijkse kosten voor onderzoek en gemeentelijke bijdragen aan initiatieven die bewegen en buitenspelen stimuleren.

6 Inspiratie en literatuur

Ter inspiratie van dit document is gekeken naar omringende gemeenten, boeken en websites. Bewegen, sporten en spelen staan landelijk sterk in de belangstelling. Er is via internet veel informatie over te vinden, er zijn actuele artikelen op het gebied van bewegen, sporten en spelen, en veel gemeentes hebben momenteel bewegen op de lokale agenda staan. Ook diverse bijeenkomsten hebben bijgedragen aan dit beleidsonderwerp.

Beleidsstukken

- Speel- en/ of beweeg beleid van gemeentes: Rotterdam, Groningen en HLT.

Websites

- www.spelenebewegen.nl/kennisbank
- www.vng.nl/iedereen-doet-mee
- <https://www.platformbuitenspelen.nl/>
- <https://www.nu.nl/binnenland/5926179/onderzoek-15-procent-van-de-nederlandse-kinderen-speelt-nooit-buiten.html>
- <https://www.speelplein.net/Nieuws/20180424-kinderenspelendramatischminderbuiten> (ook met link naar onderzoek 2018 van Jantje Beton)
- Facebook: Deventer, zelf beweegroutes maken. <https://www.facebook.com/StichtingVrijDeventer/>
- <https://www.stad-en-groen.nl/article/26884/beweegroute-in-de-buitenlucht>
- Gerben Helleman, blog Stads lente/Urban Springtime.

Bijeenkomsten 2019

- 19 februari Maatschappelijke Agenda (MAG) Katwijk: prioritering.
- 11 maart bijeenkomst omgevingsplan gemeente Katwijk.
- 14 maart speelforum over rechten van het kind in Leiden.
- 27 maart concept beleid over mobiliteit in Katwijk.
- 16 mei, congres circulaire speelplekken, georganiseerd door OBB.

Boek

- De beweegvriendelijke stad-gemeente Amsterdam-Urhahn 2017.
- Werk maken van spelen-oproep voor speelbeleid-Fraukje Hajer 2017.
- Landje Pik- Dick Jansen/speelruimte 2^e druk 2005.
- Allemaal spelen! stichting Oase 2012.

Tijdschrift

- Buiten Spelen- stichting speelruimte juni 2019- special spelen, bewegen en sporten.

Gegevens

- Enquête jongeren 2017 Bewegen doe je buiten!? (zie bijlage 7) Behoeftebepaling onder jongeren naar het sporten en bewegen in de buitenruimte van Katwijk, Dennis Ruijgt
- CBS 2018.
- GGD Hollands midden.